

SITOWISE

Suolahden Kukkulan ja lähiympäristön asemakaavamuutos, Äänekoski

Luontoselvitys

Päiväys	26.9.2023
Laatija	Lauri Erävuori
Projektinumero	YKK68275

26.9.2023

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Selvitysalue	3
3	Menetelmät	4
	3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	4
	3.2 Pesimälinnusto	5
	3.3 Viitasammakko	5
	3.4 Liito-orava	5
	3.5 Lepakot	6
4	Kasvillisuus ja luontotyypit	6
	4.1 Huomionarvoiset kasvilajit	12
	4.2 Haitalliset vieraslajit	13
5	Viitasammakko	13
6	Liito-orava	14
7	Linnusto	15
8	Lepakot	16
9	Yhteenvedo	16
10	Lähteet	16

26.9.2023

Suolahden Kukkulan ja lähiympäristön asemakaavamuutos, Äänekoski

1 Johdanto

Tämä selvitys on tehty Äänekosken kaupungin toimeksiannosta koskien Kukkulan ja lähiympäristön asemakaavamuutosta Suolahden keskustaa-ajamassa Keiteleentien ja Satamakadun välisellä alueella.

Kaava-alueen pinta-ala on kokonaisuudessaan noin 9 hehtaaria. Kaava-alue koostuu kahdesta erillisestä osasta. Luontoselvitys on tehty yhtenäiselle alueelle, joka käsittää asemakaavamuutoksen alueet sekä näiden välisen viheralueen.

Tämä luontoselvitys käsittää selvitysalueen kasvillisuus- ja luontotyyppi-selvityksen, pesimälinnustoselvityksen, lepakkoselvityksen sekä viitasammakkoselvityksen.

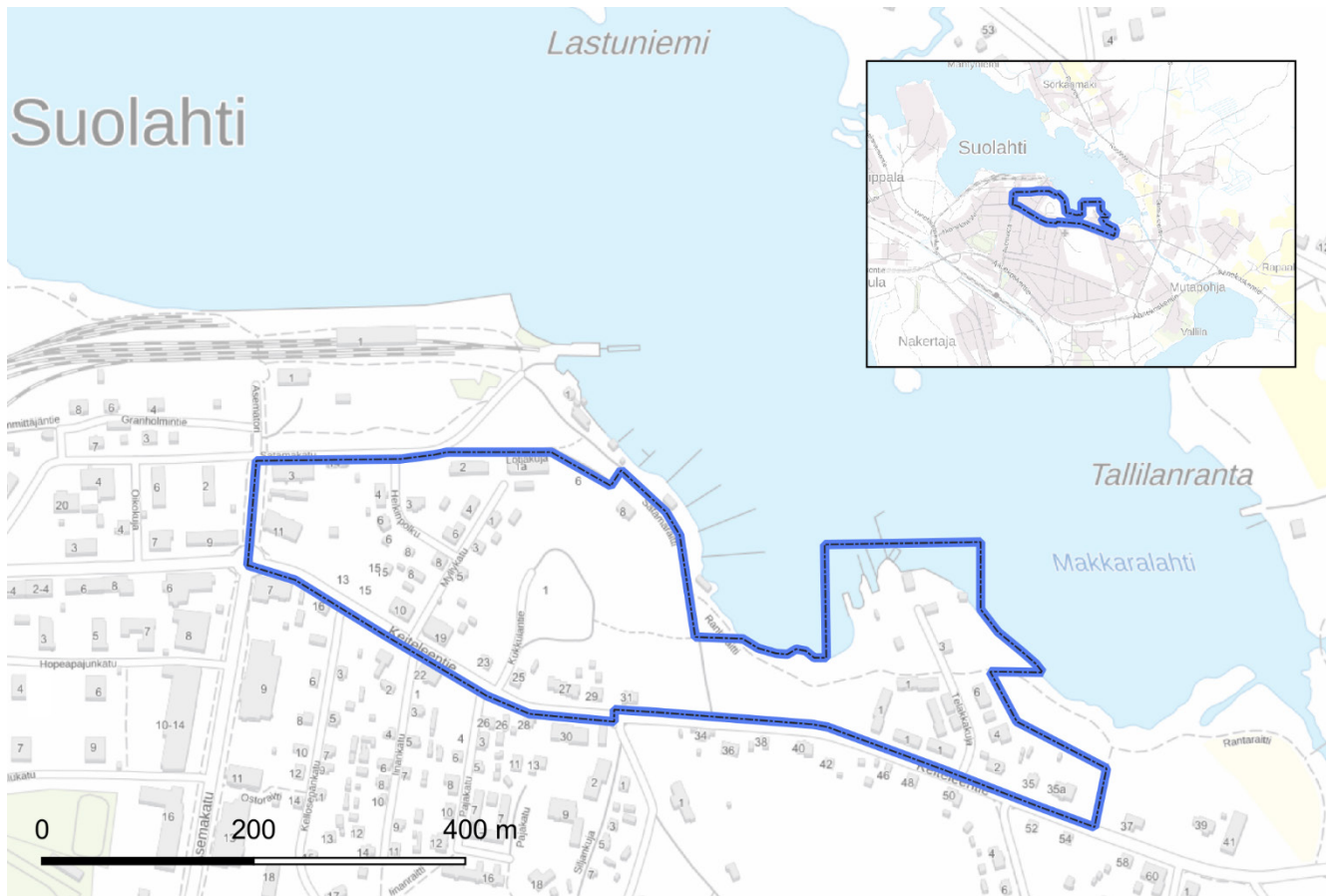
2 Selvitysalue

Asemakaava-alue on kooltaan noin 9 hehtaaria. Selvitysalue käsittää asemakaava-alueen hieman laajennettuna ollen pinta-alaltaan noin 12 hehtaaria.

Lännessä aluetta rajaa Asemakatu, pohjoisessa Satamakatu, etelässä Keiteleentie ja idässä Keiteleentie 35 itäpuolella sijaitseva kevyenliikenteen reitti. Suunnittelualueella sijaitsee kerrostaloaluetta, pientaloaluetta sekä nykyisin viherympäristönä oleva Kukkulan alue.

26.9.2023

Kuva 1. Selvitysalueen (Kartoitusalue) rajaus. Taustakarttana Maamittauslaitoksen taustakartta (2023).

3 Menetelmät

Lähtöaineistona on käytetty maanmittauslaitoksen karttoja ja ilmakuvia sekä Lajitietokeskuksen lajitietoja. Aiemmat mahdolliset lajihavainnot alueelta tarkistettiin lajitietokeskuksen Laji.fi -palvelusta 15.3.2023. Selvitykset toteutti FM biologi Lauri Erävuori Sitowise Oy:stä.

3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Kasvillisuus- ja luontotyytit kartoitettiin 12.7.2023 kulkemalla koko kartoitusalue kattavasti läpi. Alustava kartoitus tehtiin jo keväällä liito-orava- ja viitasammakkoselvitysten yhteydessä. Maastossa rajattavina arvokkaina kohteina huomioitiin kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta:

26.9.2023

- Luonnonsuojelulain 29 § mukaiset suojeltavat luontotyypit
- Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyypit
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä lajien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset lajit.

Tunnetut ja maastotyössä löydetyt arvokkaat kohteet arvoitettiin luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta ja uhanalaisuutta.

3.2 Pesimälinnusto

Selvitysalueen pesimälinnusto kartoitettiin kertaalleen 9.6.2023 klo 04-09. Kartoitus toteutettiin sovellettuna kartoituslaskentana kulkemalla alue kattavasti läpi ja havainnoimalla linnustoa.

3.3 Viitasammakko

Viitasammakon esiintymistä alueella selvitettiin lajille soveltuvista ympäristöistä. Kartoitus perustui lajille ominaisen urosten soidinäntelyn kuunteluun sekä kuturyppäiden ja sammakkoyksilöiden havainnointiin. Kartoitukset tehtiin 5.5. ja 12.5.2023. Kartoituspäivinä sää oli pilvipoutainen tai puolipilvinen, päivälämpötila noin + 10 astetta ja yölämpötila alimmillaan noin +6 astetta, tuuli oli heikkoa, ajoittaista. Havainnointia tehtiin alkuillasta sekä auringon laskusta puoleen yöhön käyttäen ajoittain houkuttimena kaiuttimesta soitettua kutuääntelyä.

3.4 Liito-orava

Liito-oravan esiintyminen alueella selvitettiin etsimällä lajin ulosteita puiden tyviltä sekä etsimällä kolopuita tai risupesäitä. Kartoitus tehtiin 12.5.2023.

26.9.2023

3.5 Lepakot

Lepakkokartoitukset toteutettiin aktiivikartoituksina käyttäen detektoria lepakoiden havainnointiin. Kartoitus toistettiin kolmesti: kesäkuu, heinäkuu ja elokuu. Kartoituksissa selvitysalue käveltiin useaan kertaan läpi hyödyntäen tiestöä, polkuja sekä avoimempia ympäristöjä, osittain liikuttiin myös sulkeutuneessa metsässä pysähdellen, koska alueella ei ole juurikaan polkuverkostoa. Kartoitukset tehtiin auringonlaskun ja auringonnousun välisenä aikana.

PVM	Sää	Kartoitusaika
25.6.	puolipilvinen, yölämpötila +14, heikko tuuli	23:15 – 03:20
12.7.	puolipilvinen-pilvetön, yölämpötila + 13, tuuleton	22:40 – 04:20
27.8.	pilvinen, +14, heikko tuuli	21:00 – 23:00, 02:20 – 06:10

4 Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalueesta hieman yli puolet käsittää asuintontteja sekä tie- ja katualueita. Asuinkiinteistöjä ei kartoitettu. Luonnonympäristöä edustavat Kukkulan mäkialue rinteineen. Mäen päällisosa on tasattua kenttää, jossa on aiemmin ollut rakennuksia. Rinteet ovat harvasta, mäntyvaltaisesta ylispuustosta koostuvaa tuoretta ja lehtomaista kangasta. Alarinteiden lehtomaisella kankaalla esiintyy runsaasti nuorta pihlajaa ja paikoin harmaaleppää. Kenttäkerroksessa on lillukkaa, metsäalvejuurta sekä varpuja, pieninä laikkuina paikoin myös metsäkurjenpolvea.

26.9.2023

Kuva 2. Kukkulan jyrkkärinteistä lehtomaista kangasta, jossa ylispuut kasvavat harvassa. Alikasvoksena on runsaasti pihlajaa.

Kukkulan itäpuolella on kapeahko, harvapuustoinen viheralue rantaraitin varressa, joka on tuoretta keskiravinteista lehtoa. Lehtoa heikentää jättipalsamin laaja-alainen levittäytyminen. Lehdon rannan puolella on vanha lähde, joka on kaivona.

Kuva 3. Rantaraitin varren puistomaista, harvaa kuusikkoa kasvava lehtorinne.

26.9.2023

Varsinainen ranta koostuu rantasaraikosta sekä rantapensaikosta. Rantasaraikkovyöhyke on kapea ja sen lajisto koostuu suursaroista, mesiangervosta, isonokkosesta, kurjenjalasta, suoputkesta, isosorsimosta (vieraslaji) ja keltakurjenmiekasta. Saraikon järven puolella on kapea järvikortevyöhyke, jossa järvikortteen ohella kasvaa mm. ratamosarpiota ja jokileinikkiä.

Kuva 4. Rannan saraikko- ja järvikortevyöhykkeet.

Selvitysalueen koillisosassa on pienialainen, rantaan rajautuva puustoinen lehtomaisen kankaan alue, jonka puusto on harvaa männikköä. Pensaskerros on hyvin kehittynyt käsittäen pihlajaa ja runsaana esiintyvää pienikokoista koiranheittä. Kenttäkerros on heinittynyt, lillukkaa esiintyy runsaasti. Selvitysalueen itäisimmässä kulmauksessa on kävelyteihin rajautuva, kapea tuoreen kankaan muuttunut kuvio. Muilta osin selvitysalue on rakennettua ympäristöä. Länsiosassa on muutamia vanhoja asuinpaikkoja tai pihapiirejä, jotka ovat puustoutuneet.

26.9.2023

Kuva 5. Itäosan lehtomaisella kankaalla esiintyy runsaasti pihlajaa ja koiranheittä.

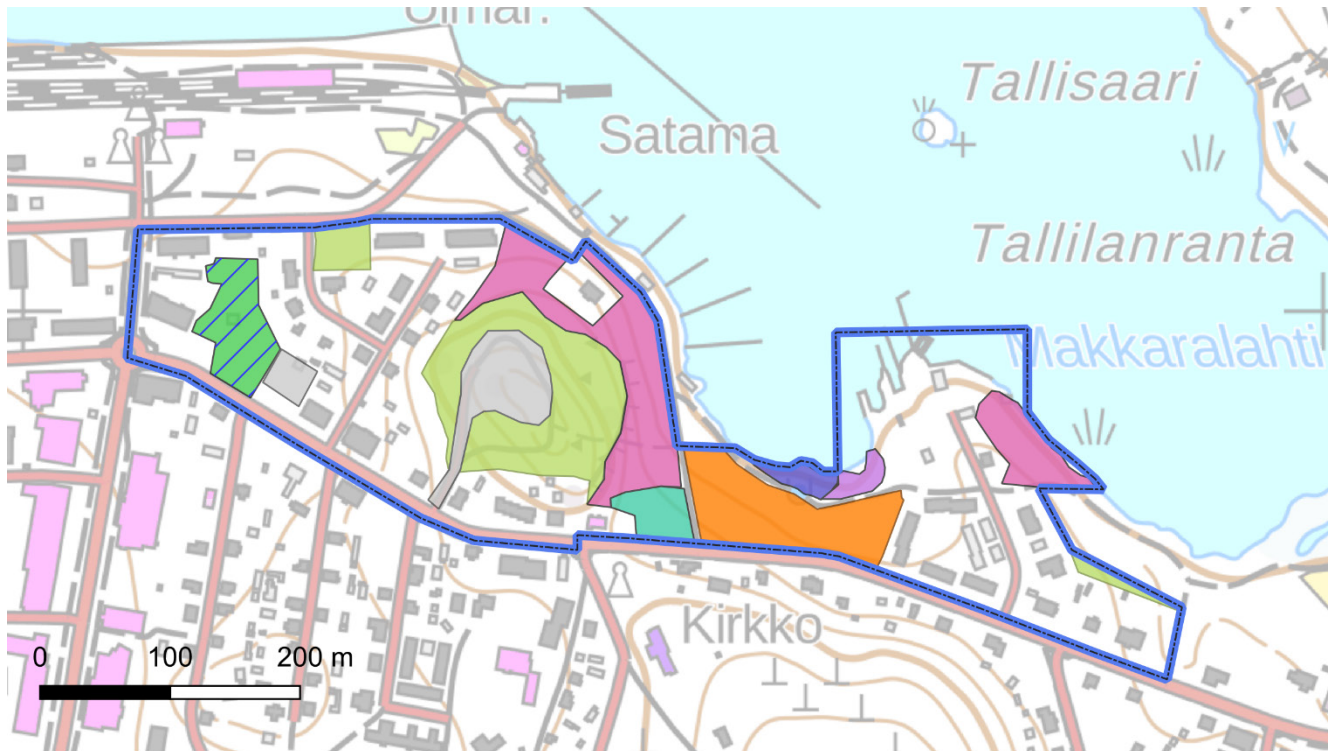

Kuva 6. Itäisin selvitysalueen osa on käsiteltyä tuoreen kankaan männikköä.

Alueen kasvillisuuskuviot on esitetty seuraavassa kartassa (Kuva 7) ja niiden kuvaukset taulukossa (Taulukko 1).

26.9.2023

	Selvitysalue		Lehtomainen kangas		Tuore kangas, kulttuurivaikutteinen
	Luontotyyppikuviot		Rantapensaikot		Tuore keskiravinteinen lehto
	Joutomaa		Suursaraikko		Vanha pihapiiri
			Tuore kangas		

Kuva 7. Kuviokartta selvitysalueesta.

Taulukko 1. Kasvillisuuskuvioiden kuvaukset.

Nro	Tyyppi	Kuvaus	Luontotyyppi	Edustavuus
1	Tuore kangas	Harvapuustoista, varttunutta mäntysekametsää. Kenttäkerros varpuvaltainen, mustikka valtalaji. Paikoin kuivempia osia.	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (NT)	Kohtalainen
2	Lehtomainen kangas	Rinteen alustan lehtomaista sekapuustoista kangasta. Mänty ja koivu ylispuuna, muutoin pihlaja vallitseva. Kenttäkerroksessa yleisesti käenkaalia ja metsäalvejuurta, pihlajaa runsaasti alikasvoksena. Paikoin lillukkaa.	Nuoret lehtomaiset kankaat (VU)	Hyvä
3	Tuore kangas, kulttuurivaikutteinen	Ainakin osin vanhaa pihapiiriä, joka puustoutunut. Pensaskerros paikoin tiheä käsittäen mm. tuomea.	-	-

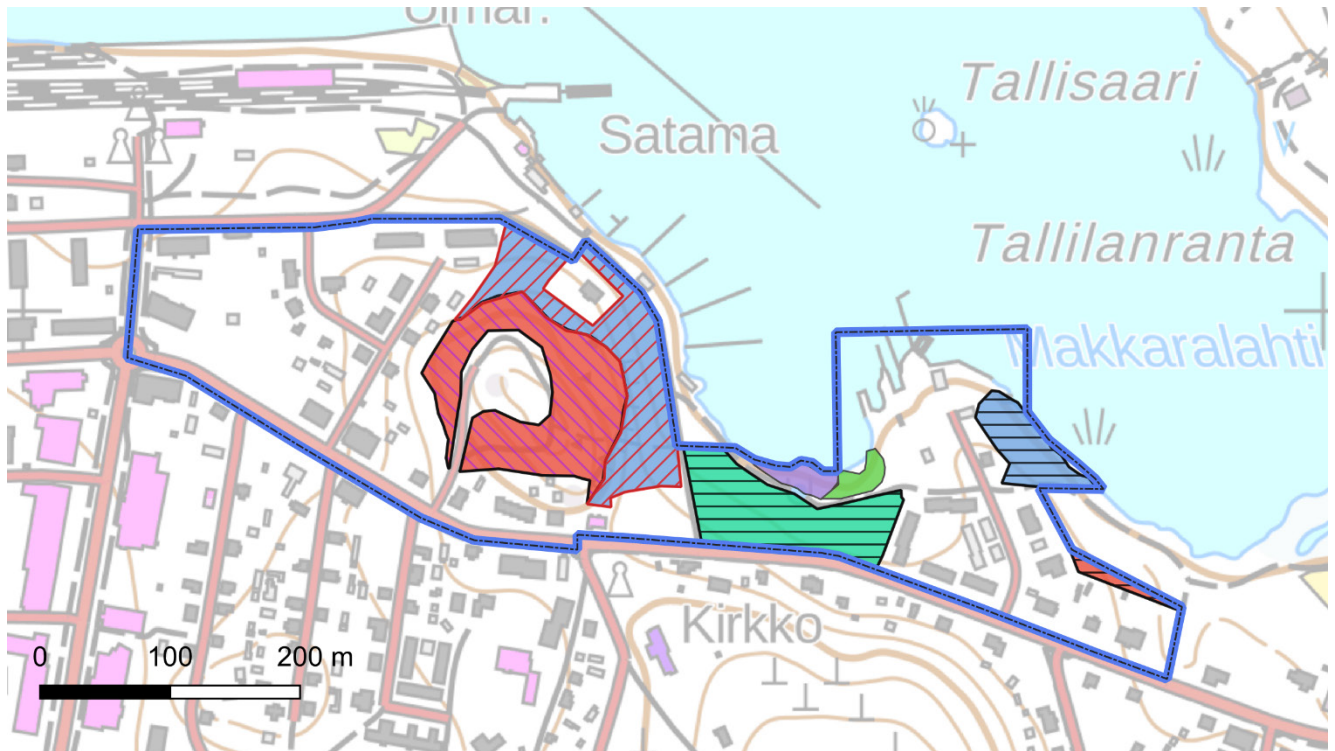
26.9.2023

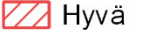

Nro	Tyyppi	Kuvaus	Luontotyyppi	Edustavuus
4	Joutomaa	Kenttämainen, avoin ruderaatti, jonka pohjoisreunassa laaja tuoksuvadelmakasvusto.	-	-
5	Tuore kangas	Vanhaa pihapiiriä, joka umpeenkasvanut. Lähinnä tuoreen kankaan lajistoa.	-	-
6	Tuore kangas	Harvennettua tuoretta kangasta, joka itäosasta ruderaattimaista tontin reunustaa	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (NT)	Heikko
7	Suursaraikko	Rantasaraikkoa ja helofyyttikasvustoa. Rannassa suursarat vallitsevia, seassa jonkin verran isosorsimoa. Vesialueella järvikorte vallitseva, rannan tuntumassa myös jokileinikkiä ja ratamosarpiota.	Järvien ja jokien ruovikot ja suurhelofyyttien kasvustot (LC) / Järvien ja jokien suursaraikot (DD)	-
8	Rantapensaikot	Rannan pienialainen pensaikoinen kuvio.	Järvien rantapensaikot (LC)	-
9	Joutomaa	Vanha rakennusten ja pihapiirin alue, joka osittain tasattua, kenttämaistä ympäristöä.	-	-
10	Lehtomainen kangas	Harvennettua lehtomaista kangasta, jossa ylispuina tasaikäisiä, varttuneita mäntyjä harvassa. Alustassa heinittymistä. Pensaskeroksessa pihlajan ohella runsaasti nuoria koiranheisiä. Kenttäkeroksessa heinien yleisesti metsäkortetta ja lillukkaa.	Nuoret lehtomaiset kankaat (VU)	Heikko
11	Tuore keskiravinteinen lehto	Voimakkaasti harvennettu tuore keskiravinteinen lehto loivasti viettävässä rinteessä. Varttuneita kuusia harvassa. Kenttäkerrosta hallitsevat metsäkorte, sudenmarja, maitohorsma, vuohenputki, korpi-marre, hiirenporras ja jättipalsami, vadelpää paikoittain.	Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)	Heikko (alueen puuston käsittely, jättipalsami)
12	Vanha pihapiiri	Vanhaa pihapiiriä, joka osin lehtomaista. Pääasiassa kuitenkin viitapihlaja-angervon kauttaaltaan valtaamaa puoliavointa ympäristöä.	-	-

Selvitysalueella ei esiinny luonnonsuojelulain tai vesilain luontotyypppejä. Maastokarttaan merkitty lähde on muuttunut ja sen päällä on kaivorakenteet. Alueen metsistä osa on jokseenkin luonnontilaisia, ja niillä esiintyy uhanalaisten luontotyyppien kuvauksia vastaavia piirteitä. Uhanalaiset luontotyypit on esitetty seuraavalla kartalla edustavuuksineen.

26.9.2023

	Selvitysalue	Uhanalaiset luontotyytit		Edustavuus
	Järvien ja jokien ruovikot ja suurhelofyyttien kasvustot (LC) / Järvien ja jokien suursaraikot (DD)		Heikko	
	Järvien rantapensaikot (LC)		Kohtalainen	
	Nuoret lehtomaiset kankaat (VU)		Hyvä	
	Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)			
	Varttuneet havupuuvallatset tuoreet kankaat (NT)			

Kuva 8. Selvitysalueen uhanalaiset luontotyytit ja niiden edustavuus.

4.1 Huomionarvoiset kasvilajit

Selvitysalueella ei esiinny rauhoitettuja tai valtakunnallisesti uhanalaisia kasvilajeja eikä selvitysalueelta ole aikaisempia havaintotietoja uhanalaisista tai suojelluista kasvilajeista. Jokileinikkiä kasvaa rannassa rantasaraikon yhteydessä. Laji ei ole uhanalainen, mutta jokseenkin harvinainen.

26.9.2023

4.2 Haitalliset vieraslajit

Selvitysalueella esiintyy haitallisista vieraslajeista jättipalsamia, komealupiinia ja viitapihlaja-angervoa. Jättipalsami on levittäytynyt laajalle alueelle selvitysalueen keskiosassa lehtokuviolla ja rannassa. Viitapihlaja-angervoa kasvaa yhtenäisenä kasvustona vanhan paloaseman länsipuolella vanhassa pihapiirissä sekä paikoin länsiosan tonttien reunoilla. Komealupiinia esiintyy melko pienialaisia kasvustoja katu- tai tievarsilla ja Kukkulan päällystässä.

- Legend:
- Selvitysalue Haitalliset vieraslajit
 - Jättipalsami
 - Komealupiini
 - Viitapihlaja-angervo

Kuva 9. Haitallisten vieraslajien kasvustot selvitysalueella.

5 Viitasammakko

Kaava-alueelta ei havaittu viitasammakoita eikä lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Kaava-alueella ei ole lajille ominaisia, laadukkaita

26.9.2023

lisääntymisympäristöjä, jossa ranta-alueella on laajahkoa vesikasvillisuutta ja suojaisia allikoita. Ranta-alueet ovat vähäkasvisia ja suurimmaksi osaksi rakennettuja tai suojaava vesikasvillisuus puuttuu. Viitasammakon lähin tunnettu lisääntymisalue sijaitsee Suolahden itärannalla Lastuniemen läheisyydessä, jossa on lajin lisääntymispaikoille tyypillistä laajaa vesikasvillisuutta ja allikoita.

Kuva 10. Selvitysalueeseen kuuluvaa rantaa. Saraikon kapeus sekä suojaavan vesikasvillisuuden ja allikoiden puuttuminen lienevät syynä siihen, että alueella ei esiinny viitasammakkoa.

6 Liito-orava

Selvitysalueen metsät eivät ole rakenteellisesti liito-oravalle ominaisia elinympäristöjä kuusen ja haavan vähäisyydestä johtuen. Metsiköt ovat mäntyvaltaisia ja harvahkoja, kuusta esiintyy ainoastaan lehtokuviolla, ja silläkin vain yksittäin. Haapaa kasvaa muutamia ryhmiä Kukkulan päällystän reunoilla.

Selvitysalueelta ei havaittu liito-oravan papanoita eikä lajille soveltuvia kolopuita tai muita pesäpaikkoja. Selvitysalueella ei ole lajille ominaisia ympäristöjä.

26.9.2023

Kuva 11. Haapaa esiintyy vain muutaman rungon ryhminä Kukkulan laen reunustalla.

7 Linnusto

Alue on pääosin rakennettua ja muutoinkin ihmistoiminnan aluetta. Havaittu lajisto on asutusta ympäröiville sekametsille tyypillistä, tavanomaista lajistoa. Vaateliaammille ja aremmille lajeille taajaman yhteyteen sijoittuva alue ei sovellu.

Runsaimmat pesimälinnuston lajit ovat tyypilliset peippo, pajulintu, talitiainen sekä punarinta. Pihapiirien yhteydessä esiintyy varpusia ja pikkuvarpusia sekä sinitiaisia ja kirjosiippoja. Muita yleisiä lajeja ovat mustarastas ja räkättirastas, laulurastas ja käpytikka havaittiin Kukkulan rinnemetsässä. Uhanalaisista lajeista selvitysalueella havaittiin västäräkki, haarapääsky ja harakka (vaarantuneita) sekä viherpeippo (erittäin uhanalainen). Vesialueella havaittiin laulujoutsen sekä silkkiuikku, jotka eivät kuitenkaan pesi selvitysalueella. Pienvenesataman alueella havaittiin rantasipi. Haarapääsky havaittiin järvellä eikä se pesi alueella. Västäräkki pesii telakka-alueella. Selvitysalueella ei ole linnustollisesti erityisiä arvoalueita. Lajisto on tyypillistä taajama-alueiden muuntuneiden ja pienialaisten metsien lajistoa.

26.9.2023

8 Lepakot

Selvitysalueen merkitys lepakoille on hyvin vähäinen havaintojen perusteella. Lepakkokartoituksissa havaittiin yksittäisiä pohjanlepakoita asuinalueiden reunoilta. Yksittäisten havaintojen perusteella selvitysalueella ei ole lepakoiden tärkeitä ravinnonhankinta-alueita eivätkä tulokset viittaa siihen, että selvitysalueella olisi lepakoiden päiväpiiloja tai pesäpaikkoja.

9 Yhteenveto

Selvitysalue on pitkäaikaisen ihmistoiminnan ja rakentamisen aluetta. Uhanalaisina luontotyyppeinä rajatuista kohteista suositellaan säilytettäväksi Kukkulan alarinteen lehtomaisen kankaan kuvio. Tuoreen lehdon kuvio suositellaan myös säilytettäväksi mukaan lukien selvitysalueeseen kuuluva rantaviivan rantasaraikko. Alueen lajistoon ei kuulu sellaisia lajeja, joiden osalta olisi tarve erityisiin suosituksiin.

Haitallisten vieraslajien kasvustot tulisi torjua. Haitallisten vieraslajien asianmukainen torjunta on erityisen tärkeää niillä alueilla, joissa maankäyttö muuttuu. Tällöin rakentamisen yhteydessä on toteutettava tarvittavat torjuntatoimet sekä huolehtia siitä, ettei maansiirtotöiden tai työkoneiden mukana leviä lajien siemeniä muualle.

10 Lähteet

LAJI.FI 2023: Suomen Lajitietokeskus. Havaintotiedot selvitysalueelta 20.4.2023.

